

ابعاد و مولفه های آموزش غیرحضوری بر مبنای مدیریت ارزش در مقطع ابتدایی

احمد حسین زاده تخت کشها^۱، محمود صفری^۲ و رضا حسنوی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۱

چکیده:

پژوهش حاضر به دنبال شناسایی و اعتباریابی ابعاد و مولفه های آموزش غیرحضوری بر مبنای ارزش در مقطع ابتدایی است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش آمیخته اکتشافی (کیفی- کمی) بود. جامعه آماری در بخش کیفی شامل متخصصان و کارشناسان مدیریت آموزشی در سطوح مختلف آموزش و پرورش و اعضای هیئت علمی دانشگاه های دولتی و آزاد بودند. گردآوری داده ها طی مصاحبه های نیمه ساختاریافته با ۲۱ نفر از اعضای جامعه آماری صورت گرفت که با روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شده بودند، صورت گرفت. پروتکل مصاحبه، هم از نظر روایی صوری و محتوی و هم از دیدگاه پایایی بر اساس توافق بین دو کدگذار مورد تایید بود. داده های تحقیق بر اساس فرآیند تحلیل کیفی طی فرآیند کدگذاری سه گانه باز، محوری و انتخابی رویکرد نظریه داده بنیاد از طریق نرم افزار (مکس کیودا ۲۰۲۰) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. جامعه آماری در بخش کمی شامل مدیران و معاونین مدارس ابتدایی در سطح شهر تهران بودند. گردآوری داده ها طی پرسشنامه محقق ساخته از بین ۲۵۱ نفر از اعضای جامعه آماری صورت گرفت که با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شده بودند، صورت گرفت. روایی و پایایی ابزار گردآوری داده ها در بخش کمی مورد تایید قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده، به دو روش توصیفی و استنباطی از طریق نرم افزار SPSS ۱۶ و Smart PLS انجام شد. بر اساس نتایج بخش کیفی، همچنین بر اساس نتایج تحلیل کمی، تمامی ابعاد و مولفه ها دارای اعتبار بودند و از برازش مناسب برخوردار بود.

کلیدواژه ها: آموزش غیر حضوری، ارزش های سازمانی، مدیریت ارزش، مقطع ابتدایی

^۱ گروه مدیریت آموزشی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ استادیار، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

^۳ safari@damavandiau.ac.ir

^۳ دانشگاه مالک اشتر

Identifying and validating the dimensions and components of non attendance education based on value management in elementary school

The current research seeks to identify and validate the dimensions and components of non-attendance education based on value in elementary school. This research was applied in terms of purpose and exploratory (qualitative-quantitative) in terms of mixed method. The statistical population in the qualitative section included specialists and experts in educational management at different levels of education and faculty members of public and private universities. Data collection was done through semi-structured interviews with 21 members of the statistical population who were selected by purposive sampling. The interview protocol was approved both in terms of formal and content validity and in terms of reliability based on the agreement between the two coders. The research data were analyzed based on the qualitative analysis process during the triple open, central and selective coding process of the foundation's data theory approach through the software (Maxkiuda 2020). The statistical population included principals and assistant principals of primary schools in the city of Tehran. Data collection was done through a researcher-made questionnaire from among 251 members of the statistical population who were selected by random sampling. The validity and reliability of the data collection tool was confirmed in the quantitative section. The analysis of the collected data was done in two descriptive and inferential ways through SPSS 16 and Smart PLS software. technological literacy of parents and i. Also, based on the results of quantitative analysis, all dimensions and components were valid and had a good fit.

Keywords: non attendance training, organizational values, value management, elementary school

مقدمه

امروزه بهره گیری از آموزش غیرحضورى نقش مهمی در زندگی اجتماعى و علمى افراد ایفا می کند و گرایش و توجه نظام های آموزشى به آموزش غیرحضورى و انتخاب آنها به عنوان یک مکانیزم ارتباطى برای ارتقای توان آموزشى، استفاده از آنها در توسعه آموزشى و همچنین بالندگى دانش، ضرورتى اجتناب ناپذیر است (فروهلینج^۱، ۲۰۲۰). چراکه در دنیای معاصر، امکان اضمحلال در ماهیت برخى از شیوه های آموزشى کاملاً مشهود است و نظام آموزشى در صورتى می تواند نقش خود را در آموزش، و خدمات اجتماعى حفظ کند که خود را با تغییرات بخشهای مختلف جامعه در ابعاد سیاسى، اقتصادى، اجتماعى، سازگار کند (اهلرز^۲، ۲۰۲۰).

آنچه مشخص است این است که آموزش غیرحضورى هم تاثیرات مثبت و هم منفى دارند که از جمله تاثیرات مثبت می توان به افزایش انگیزه، یادگیرى مشتاقانه و ایجاد فرصت برقرارى ارتباط (لین^۳، ۲۰۱۶) و ارتقاء و توسعه مهارت ها و اطلاعات افراد در محیط های رسمى و غیر رسمى از طریق به اشتراک گذارى دانش و مهارت ها اشاره کرد (کولینز^۴، ۲۰۱۱). همچنین آموزش غیرحضورى می تواند تاثیرات مثبتى نیز بر بهبود مهارتهای کاربردى و حرفه ای دانش آموزان داشته باشند. این بدان معنی است که اگر به صورت درست از این روش آموزش شب استفاده گردد، آگاهی دهنده و توسعه دهنده مهارت های دانش آموزان می گردند (کرونینکو^۵، ۲۰۲۰). لذا می توان با به کارگیرى آنها در فرایند آموزشى، از آنها به طور بهینه در جهت اهداف آموزشى و حرفه ای هم استفاده کرد (صراف زاده، ۱۳۹۳). از طریق آموزش غیرحضورى می توان الگوهای ارتباطى و توسعه علم در محیط وب را شناسایی و ترسیم نمود. همچنین آموزش غیرحضورى، بسترى راحت جهت بیان آزادانه ایده ها و نظرات (موحدى، ۱۳۹۴). را فراهم آورده و موجب به اشتراک گذارى اطلاعات، ایده ها و منابع با گروه های مختلف و شبکه سازى با موضوع تخصصى و گرایش بیشتر فراگیر به رفتارهای داوطلبانه برای بهبود پژوهش، دانش و مهارت در مقایسه با برنامه های معمولی و تقویت مهارت های بین فردى بوسیله شبکه سازى می گردد. اما نکته قابل تامل این است که در زمینه بکارگیرى آموزش غیرحضورى در عین مزایای فراوان آن، چالش های بسیارى وجود دارد. به ویژه این نوع آموزش در شرایط خاص می تواند با شبهات و چالش هایی

---

۱ Froehlich

۲ Ehlers

۳ Lin

۴ Colline

۵ Kornienko

همراه باشد که می توان به شتابزدگی و عدم برنامه ریزی در این خصوص و مهارت های ناکافی معلمان و دانش آموزان اشاره کرد (طوفانی، ۱۳۹۷). در این راستا پژوهش های عدیده ای در زمینه آموزش مجازی انجام شده است و راهکارهایی نیز در خصوص بهبود آموزش در این حوزه ها ارائه شده است (دیناری و اندیشمند، ۱۴۰۰؛ بختیاری و شیخ بابایی، ۱۳۹۹؛ ژائو و واترسون^۱، ۲۰۲۱؛ محیوب^۲، ۲۰۲۰؛ باروت^۳، ۲۰۲۱).

اما نکته قابل توجه این است که پژوهشی مبنی بر آموزش غیرحضوری بر اساس مدیریت ارزش^۴ انجام نیافته است. این در حالی است که آموزش غیرحضوری ایجاب می کند مؤسسات آموزشی در روشها و راهبردهای مدیریتی خود تجدیدنظر کنند تا آموزش با نیازهای یادگیرندگان بهتر انطباق پیدا کند (ادیسی^۵، ۲۰۱۴). در این بین این نوع از آموزش ها نیازمند مساله مهمی تحت عنوان مدیریت ارزش است (کورنینگو، شافرها و گرانگر^۶، ۲۰۲۰). در این شیوه مدیریتی سعی می گردد با توجه به ارزشهای حاکم بر سازمان به وضعیت های پر تلاطم پاسخی مثبت دهد و مفاهیم مدیریت را از دیدگاه های ارزشی بررسی کند. مدیریت نمودن ارزشها در سازمان یک الگوی مدیریتی است. که تاکید بر تحریک افراد، توسعه مهارت ها و ارتقای هم افزایی و نوآوری با هدف بهبود عملکرد سازمان مرتبط می شود. در حقیقت مدیریت ارزش یک الگوی مدیریتی در رویکرد ارزش (ارزش گرایی^۷) است که تاکید بر تحریک افراد، توسعه مهارت ها و ارتقاء هم افزایی و نوآوری با هدف حداکثر نمودن عملکرد کلی سازمان دارد (بریمانی و نیازآذری، ۱۳۹۵). مدیریت ارزش در سطح سازمانی تکیه بر یک فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش دارد که این ارزش، منافع ذی نفعان و رضایت مشتریان (داخلی/خارجی) را به صورت توأم در نظر می گیرد. نیز در سطوح عملیاتی، به کار گیری ابزارها و روش های مناسب را مدنظر قرار می دهد. این استاندارد یکی از پیش فرض های خود را وابستگی مدیریت ارزش به مشتریان ارشد سازمان می داند. مدیریت ارزش سعی می نماید تا جهت تأمین انتظارات ذی نفعان و مشتریان بهترین خروجی ها را از [ورودی هایی چون] دارایی ها، اموال، مواد و نیروی انسانی سازمان بگیرد. مدیریت

---

^۱ Zhao & Watterston

^۲ Mahyoob

^۳ Barrot

^۴ Value Management

^۵ Adebisi

^۶ Kornienko , Schaefer , Ha & Granger

^۷ Valuism

ارزش با یکپارچه سازی تلاش های مدیران عملیاتی و مدیر ارشد، تمرکز بر ارزش را در تمام سازمان به وجود می آورد. این مسئله از طریق تمرکز بر خروجی هایی که در راستای اهداف کلی سازمان می باشند امکان پذیر می گردد. این استاندارد همچون دیگر الگوها دارای اصولی است که قابل پیشنهاد برای فازهای مختلف پروژه بوده و به خوبی با دیگر الگوهای تعالی پروژه قابل جمع بستن است (خورشیدی و همکاران، ۱۳۹۸).

بنابراین با توجه به مطالب بیان شده و نیازهای روزافزون به آموزش، کمبود امکانات اقتصادی، کمبود آموزشگران مجرب و هزینه های زیادی که صرف آموزش می شود و همچنین با توجه به انتخاب مقطع ابتدایی برای این تحقیق به نظر می رسد آموزش غیرحضورى برای پایه اول به دلیل اینکه دانش آموز با محیط مدرسه آشنا نیست و معلم را ندیده است به هیچ عنوان بازدهی نخواهد داشت. روش آموزش با گذشته متفاوت شده است و جدید است و در خیلی از موارد هم اولیای دانش آموز نمی تواند همانند معلم به فرزندانشان درس بدهد. از سویی، والدین دانش آموزان مخصوصا کلاس اول انتظار دارند بدون محدودیت زمانی معلم ها تدریس داشته باشند و همیشه در دسترس باشند. این در حالی است که معلمان هم نیاز به آرامش دارند و نمی توانند تمام وقت تدریس کنند. بنابراین به نظر می رسد روش آموزش غیرحضورى برای دانش آموز پایه اول مناسب نیست. بنابراین شناسایی آموزش غیرحضورى مناسب دانش آموزان ابتدایی که مبتنی بر مدیریت ارزش باشد و باعث شود که چالشهایی این آموزش کاسته شود و راهکارهایی برای آن ارائه شود به شدت دارای ارزش است. از اینرو هدف اصلی از پژوهش حاضر آموزش مجازی مطلوب بر مبنای مدیریت ارزش در مقطع ابتدایی می باشد.

روش شناسی

روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر نوع داده ها کیفی و از نظر ماهیت مطالعه تحلیل مضمون می باشد. با توجه به موضوع مورد پژوهش، جامعه آماری این تحقیق متخصصان، معلمان و کارشناسان مدیریت آموزشی در سطوح مختلف آموزش و پرورش که سابقه مدیریتی داشته باشند، اعضای هیئت علمی دانشگاه های دولتی و آزاد که سابقه نگارش مقاله، کتاب و یا طرح پژوهشی در حوزه آموزش غیرحضورى و کودکان را داشته باشند. در بخش کمی جامعه آماری این پژوهش، شامل مدیران و معاونین مدارس ابتدایی در سطح شهر تهران هستند که تعداد آنها ۷۲۳ نفر بوده است. روش نمونه گیری در بخش کیفی پژوهش حاضر به صورت هدفمند بود. به این ترتیب ابتدا با تعداد هجده نفر از افراد مورد نظر مصاحبه صورت گرفت و مصاحبه ها جنبه تکراری پیدا نمود. پس از ارائه نتایج به متخصصان و صاحب نظران مربوطه و مشورت با آنها برای تایید روایی پژوهش، تصمیم گرفته شد تا با افراد دیگری از جامعه تحقیق مصاحبه ها ادامه یابد و بدین ترتیب با سه فرد آگاه دیگر مصاحبه صورت

گرفت و در نتیجه پس از مصاحبه با ۲۱ نفر اشباع نظری حاصل گردید و پس از تایید روایی آن توسط خبرگان موضوع، محقق به این جمع‌بندی رسید که دیگر نیازی به مصاحبه بیشتر نیست و در نهایت ۲۱ نفر به عنوان متخصص و صاحب نظر برای بخش کیفی شناسایی شدند. جامعه آماری در بخش کمی این پژوهش، شامل کلیه شامل مدیران و معاونین مدارس ابتدایی در سطح شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ است که تعداد آنها ۷۲۳ نفر بوده است. جهت برآورد حجم نمونه مورد نیاز در بخش کمی پژوهش از فرمول کوکران استفاده شد. سپس مراحل ذیل برای تعیین حجم نمونه صورت پذیرفت: جهت محاسبه حجم نمونه از یکی از پر کاربرد ترین روش‌ها یعنی فرمول کوکران^۱ استفاده شد. نتیجه فرمول کوکران برای محاسبه حجم نمونه در این حالت عبارتست از:

$$n = ۲۵۱ = \text{حجم نمونه}$$

لذا بر همین اساس، حجم نمونه به تعداد ۲۵۱ نفر از مدیران و معاونین مدارس ابتدایی شهر تهران، در این پژوهش همکاری کردند. برای انتخاب نمونه، ابتدا شهر تهران، از نظر بافت جغرافیایی به ۵ بخش «شمال، جنوب، غرب، شرق و مرکز» تقسیم شد. سپس از درون هر یک از مناطق جغرافیایی، چند مدرسه به روش تصادفی، انتخاب شد و در نهایت بر اساس اطلاعات گرفته شده از اداره آموزش و پرورش هر یک از این مناطق در مورد تعداد مدیران و معاونین مقطع ابتدایی به تناسب حجم آماری مدیران هر منطقه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی اعضای نمونه مورد نیاز انتخاب گردید.

به منظور جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بهره گرفته شد. سوالات مصاحبه بر اساس سوال‌های پژوهش تدوین شده است. روایی مصاحبه بر اساس روایی صوری و محتوایی با بهره‌گیری از نظرات ۵ تن از متخصصان و صاحب نظران حوزه مربوطه مورد تایید قرار گرفت. در حقیقت در پژوهش حاضر به فراخور موضوع و شرایط، از فن دلفی استفاده شد و این به خاطر آن است که در این پژوهش قصد پژوهشگر جمع‌آوری اطلاعات و رسیدن به اتفاق نظر یک جمع صاحب نظر و متخصص بود. در خصوص پایایی ابزار نیز از قابلیت تایید یا به عبارتی تاییدپذیری بهره گرفته شد. در این راستا چند فرد متخصص داده‌های خام به دست آمده را تایید نمودند. در واقع تاییدپذیری به معنای کوشش در جهت احراز شاخص عینیت در پژوهش است؛ هرچند این مفهوم در پژوهش‌های کمی به معنای پرهیز محقق از تأثیر سوگیری‌ها و ارزش داورها در تحقیق است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی از روش گرند تئوری استفاده شد.

---

^۱ Cochran formula

تحليل کیفی:

جدول ۱. کدگذاری انتخابی شرایط علی

پارادایم	کد انتخابی	کد باز
شرایط علی	ارزشگذاری جایگاه معلم در آموزش غیرحضورى	مهم تلقی نمودن نقش معلم از سوى آموزش و پرورش و مدرسه
		هماهنگی و تعادل بین توانمندی معلمان و شرح وظایفشان
	اشاعه ارزش های اجتماعى در آموزش غیرحضورى	اهمیت دادن به مثبت اندیشی در بین دانش آموزان ابتدایی
		اهمیت دادن به صداقت در بین دانش آموزان ابتدایی
		اهمیت دادن به احترام متقابل در بین دانش آموزان ابتدایی
		اهمیت دادن به ارتباط دوستانه و صمیمی در بین دانش آموزان ابتدایی
	اشاعه ارزش های اقتصادى در آموزش غیرحضورى	امکان وجود ارتباطات راحت بین مدارس و آموزش و پرورش
		رضایت مالی معلمان در آموزش غیرحضورى
		اجرای وظایف بصورت کامل بدون نظارت
		توجه کارکنان به عدم استفاده مازاد از امکانات مدرسه مانند اینترنت
	اشاعه ارزش های اخلاقى در آموزش غیرحضورى	توجه کارکنان مدارس به صرفه جویی و کاهش هزینه ها
		احساس تعهد در بین معلمان و مدیران مدارس
		پاسخگویی درست به مشکلات آموزش دانش آموزان از سوى مدرسه
	اشاعه ارزش های دینى در آموزش غیرحضورى	پایبندی به ارزش های اخلاقى و انسانی در بین کادر آموزشى
		آموزش دین محوری
		اهمیت دادن به ارزش های اسلامى
دسترسى به زیرساختهای فناوری اطلاعات	اشاعه نگرش های معنوی مانند عدم اهمیت دادن به مقام های دنیوی	
	دسترسى کودکان به امکانات آموزشى مناسب مانند تلویزیون، دستگاه دی وی دی، وایت برد، لب تاپ یا کامپیوتر و سایر ابزارهای آموزش الکترونیکی	
	زیرساختهای فناوری قوی مدرسه جهت تعامل معلمان با بچه ها در طول آموزش مجازى	
	اینترنت پرسرعت مدرسه	

شرایط علی استخراج شده از مصاحبه های نیمه ساختار یافته با خبرگان مطالعه حاضر اثرگذار بر آموزش غیرحضوری مبتنی بر ارزشها شامل ارزشگذاری جایگاه معلم در آموزش غیرحضوری، اشاعه ارزش های اجتماعی در آموزش غیرحضوری، اشاعه ارزش های اقتصادی در آموزش غیرحضوری، اشاعه ارزش های اخلاقی در آموزش غیرحضوری، اشاعه ارزش های دینی در آموزش غیرحضوری، دسترسی به زیرساختهای فناوری اطلاعات می باشد.

از نظر خبرگان منظور از ارزشگذاری جایگاه معلم در آموزش غیرحضوری توجه مفاهیمی همانند: مهم تلقی نمودن نقش معلم از سوی آموزش و پرورش و مدرسه هماهنگی و تعادل بین توانمندی معلمان و شرح وظایفشان.

از نظر خبرگان منظور از اشاعه ارزش های اجتماعی در آموزش غیرحضوری توجه مفاهیمی همانند: اهمیت دادن به مثبت اندیشی در بین دانش آموزان ابتدایی، اهمیت دادن به صداقت در بین دانش آموزان ابتدایی، اهمیت دادن به احترام متقابل در بین دانش آموزان ابتدایی، اهمیت دادن به ارتباط دوستانه و صمیمی در بین دانش آموزان ابتدایی، امکان وجود ارتباطات راحت بین مدارس و آموزش و پرورش.

از نظر خبرگان منظور از اشاعه ارزش های اقتصادی در آموزش غیرحضوری توجه مفاهیمی همانند: رضایت مالی معلمان در آموزش غیرحضوری، اجرای وظایف بصورت کامل بدون نظارت، توجه کارکنان به عدم استفاده مازاد از امکانات مدرسه مانند اینترنت و توجه کارکنان مدارس به صرفه جویی و کاهش هزینه ها.

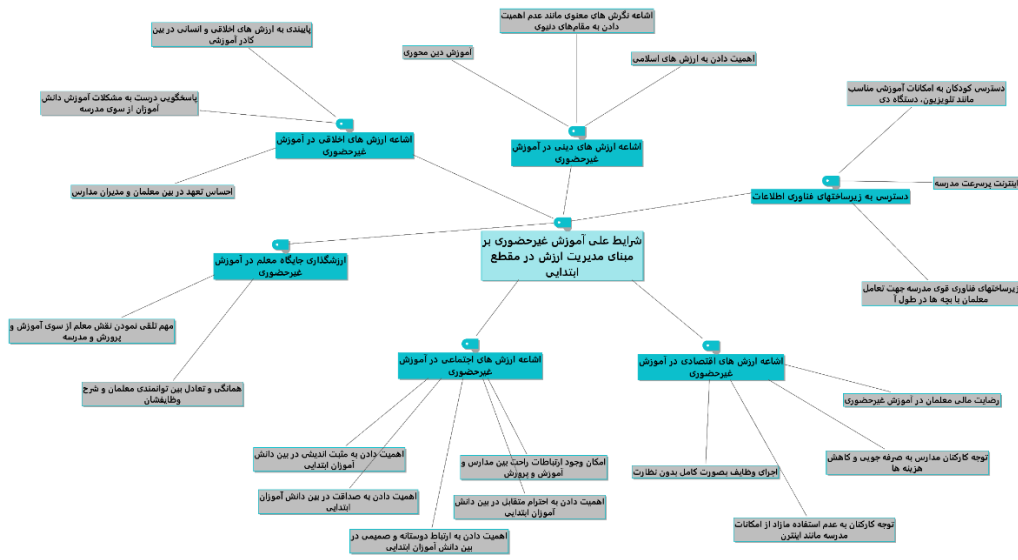
از نظر خبرگان منظور از اشاعه ارزش های اخلاقی در آموزش غیرحضوری توجه مفاهیمی همانند: احساس تعهد در بین معلمان و مدیران مدارس، پاسخگویی درست به مشکلات آموزش دانش آموزان از سوی مدرسه و پایبندی به ارزش های اخلاقی و انسانی در بین کادر آموزشی.

از نظر خبرگان منظور از اشاعه ارزش های دینی در آموزش غیرحضوری توجه مفاهیمی همانند: آموزش دین محوری، اهمیت دادن به ارزش های اسلامی، اشاعه نگرش های معنوی مانند عدم اهمیت دادن به مقام های دنیوی.

از نظر خبرگان منظور از دسترسی به زیرساختهای فناوری اطلاعات توجه مفاهیمی همانند: دسترسی کودکان به امکانات آموزشی مناسب مانند تلویزیون، دستگاه دی وی دی، وایت برد، لب تاپ یا کامپیوتر و سایر ابزارهای آموزش الکترونیکی، زیرساختهای فناوری قوی مدرسه جهت تعامل معلمان با بچه ها در طول آموزش مجازی، اینترنت پرسرعت مدرسه

ابعاد و مولفه های آموزش غیرحضورى بر مبنای مدیریت ارزش در مقطع ابتدایی □ ۷۳

نمودار ۱. شرایط علی اثرگذار بر آموزش غیرحضورى مبتنى بر مدیریت ارزش ها

عوامل زمینه‌ای

جدول ۲. کدگذاری انتخابی عوامل زمینه ای

پارادایم ها	کد انتخابی	کد باز
حمایت آموزش و پرورش	حمایت آموزش و پرورش	تخصیص زیرساختهای فناوری اطلاعات و ارتباطات مکفی به مدارس ابتدایی
		اهمیت قائل شدن برای شغل معلمان
		ارزیابی معلمان آموزش غیرحضورى بر مبنای مدیریت ارزش ها
		توجه به ارزش ها در سیسات گذاری های آموزش غیرحضورى
شرایط زمینه ای	جو منزل	محیط آرام منزل برای آموزش دیدن کودکان
		همکاری اعضای خانواده در ایجاد محیطی برای تمرکز بیشتر کودکان
		دور کردن عوامل حواس پرتی در منزل
		تعیین زمان مشخص برای آموزش کودکان در منزل
		دسترسی به امکانات آموزشی مانند وایت برد برای کودکان جهت آموزش بهتر در منزل
		دادن اهمیت به آموزش غیرحضورى و جدی گرفتن آن
		مشارکت فعالانه در فرایند آموزش کودکان

<p>اهمیت قائل شدن برای معلم در فرایند آموزش غیرحضوری حمایت والدین از نحوه آموزش غیرحضوری و تشویق فرزندان خود به یادگیری</p>	<p>نگرش های والدین به آموزش غیرحضوری</p>	
---	--	--

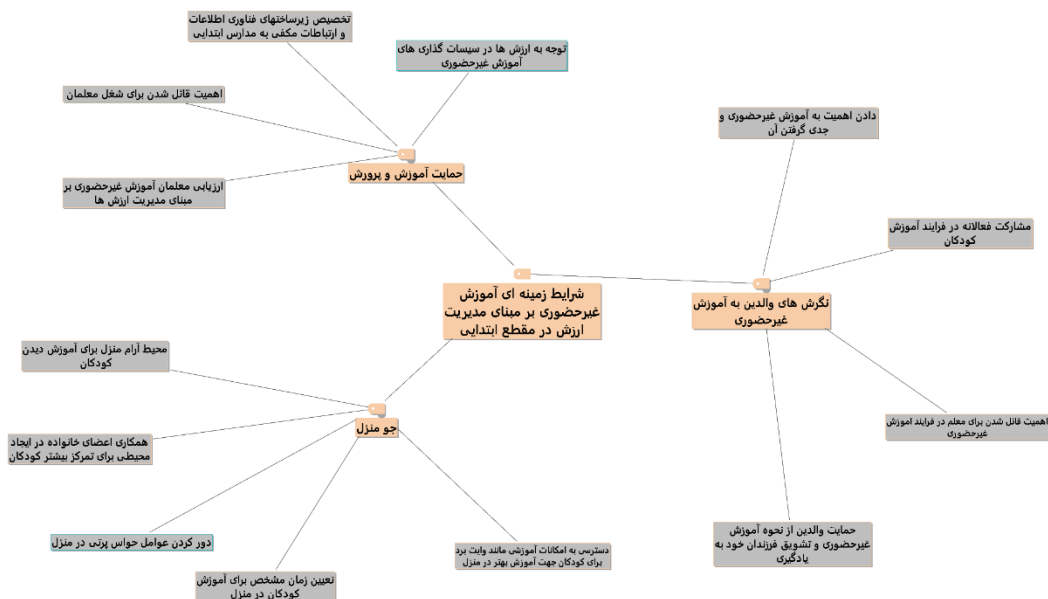
شرایط خاصی که بر راهبردهای کنش و واکنش اثرگذارند و از مصاحبه های نیمه ساختار یافته با خبرگان استخراج شدند شامل حمایت آموزش و پرورش، جو منزل، نگرش های والدین به آموزش غیرحضوری می‌باشند.

از نظر خبرگان منظور از حمایت آموزش و پرورش توجه مفاهیمی همانند: تخصیص زیرساختهای فناوری اطلاعات و ارتباطات مکفی به مدارس ابتدایی، اهمیت قائل شدن برای شغل معلمان، ارزیابی معلمان آموزش غیرحضوری بر مبنای مدیریت ارزش ها، توجه به ارزش ها در سیسات گذاری های آموزش غیرحضوری.

از نظر خبرگان منظور از جو منزل توجه مفاهیمی همانند: محیط آرام منزل برای آموزش دیدن کودکان، همکاری اعضای خانواده در ایجاد محیطی برای تمرکز بیشتر کودکان، دور کردن عوامل حواس پرتی در منزل، تعیین زمان مشخص برای آموزش کودکان در منزل، دسترسی به امکانات آموزشی مانند وایت برد برای کودکان جهت آموزش بهتر در منزل.

از نظر خبرگان منظور از نگرش های والدین به آموزش غیرحضوری توجه مفاهیمی همانند: دادن اهمیت به آموزش غیرحضوری و جدی گرفتن آن، مشارکت فعالانه در فرایند آموزش کودکان، اهمیت قائل شدن برای معلم در فرایند آموزش غیرحضوری، حمایت والدین از نحوه آموزش غیرحضوری و تشویق فرزندان خود به یادگیری.

ابعاد و مولفه های آموزش غیرحضوری بر مبنای مدیریت ارزش در مقطع ابتدایی □ ۷۵

نمودار ۲. شرایط زمینه ای اثرگذار بر آموزش غیرحضوری مبتنی بر مدیریت ارزش ها

شرایط مداخله گر

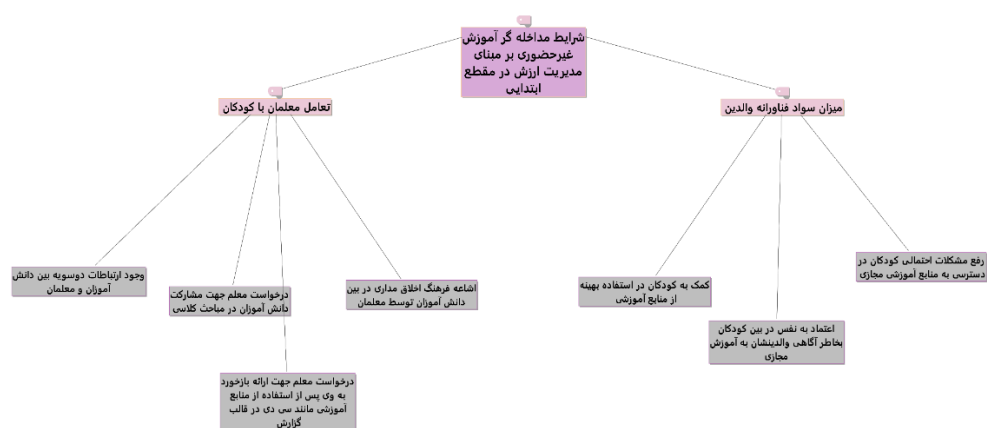
جدول ۳. کدهای انتخابی شرایط مداخله گر

پاراادایم ها	کد انتخابی	کد باز
شرایط مداخله گر	میزان سواد فناورانه والدین	کمک به کودکان در استفاده بهینه از منابع آموزشی
		اعتماد به نفس در بین کودکان بخاطر آگاهی والدینشان به آموزش مجازی
		رفع مشکلات احتمالی کودکان در دسترسی به منابع آموزشی مجازی
	تعامل معلمان با کودکان	وجود ارتباطات دوسویه بین دانش آموزان و معلمان
		درخواست معلم جهت مشارکت دانش آموزان در مباحث کلاسی
		اشاعه فرهنگ اخلاق مداری در بین دانش آموزان توسط معلمان
		درخواست معلم جهت ارائه بازخورد به وی پس از استفاده از منابع آموزشی مانند سی دی در قالب گزارش

شرایط مداخله‌گر می‌توانند نقشی میانجی‌گر را در ارتباط با شرایط علی، زمینه‌ای و پدیده محوری (در این مطالعه آموزش غیرحضوری مبتنی بر ارزش‌ها) ایفاء نمایند و متعاقباً راهبرهای خاصی را مطالبه نمایند. در بین مقوله‌های استخراج شده از فرایند کدگذاری باز، دو مولفه به دلیل برخورداری از ماهیت نقشی میانجی‌گرانه به عنوان شرایط مداخله‌گر شناسایی شدند که عبارتند از: میزان سواد فناورانه والدین و تعامل معلمان با کودکان.

از نظر خبرگان منظور از میزان سواد فناورانه والدین توجه مفاهیمی همانند: کمک به کودکان در استفاده بهینه از منابع آموزشی، اعتماد به نفس در بین کودکان بخاطر آگاهی والدینشان به آموزش مجازی و رفع مشکلات احتمالی کودکان در دسترسی به منابع آموزشی مجازی.

از نظر خبرگان منظور از تعامل معلمان با کودکان توجه مفاهیمی همانند: وجود ارتباطات دوسویه بین دانش آموزان و معلمان، درخواست معلم جهت مشارکت دانش آموزان در مباحث کلاسی، اشاعه فرهنگ اخلاق مداری در بین دانش آموزان توسط معلمان، درخواست معلم جهت ارائه بازخورد به وی پس از استفاده از منابع آموزشی مانند سی دی در قالب گزارش.

نمودار ۳. شرایط مداخله‌گر در آموزش غیرحضوری مبتنی بر مدیریت ارزش‌ها

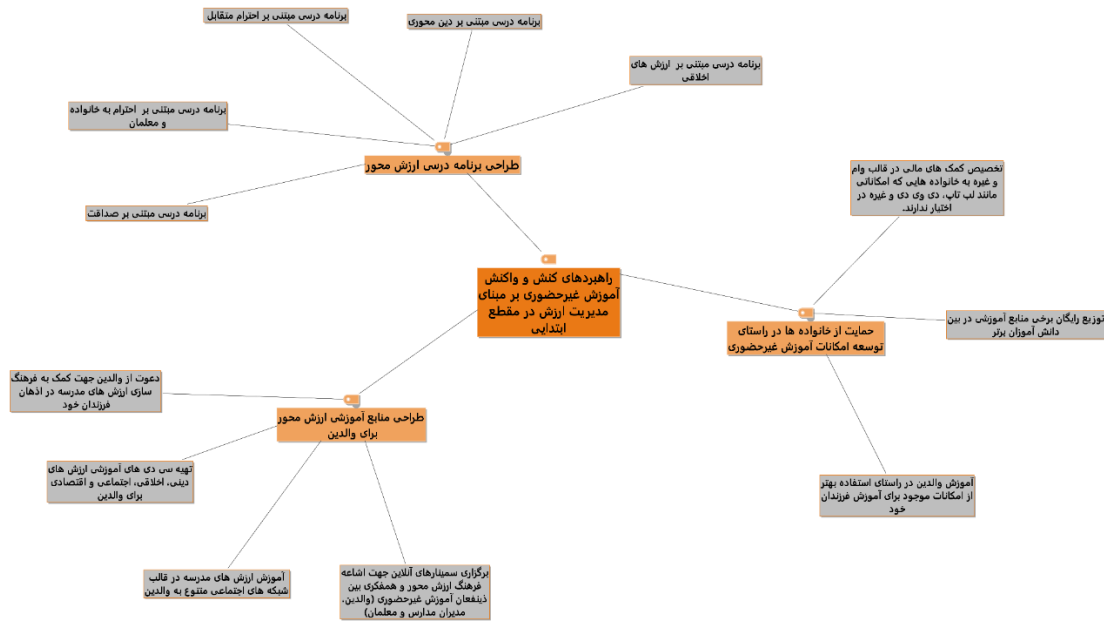
راهبردهای کنش و واکنش

جدول ۴. کدهای انتخابی راهبردها

پارادایم ها	کد انتخابی	کد باز
راهبردهای کنش و واکنش	طراحی برنامه درسی ارزش محور	برنامه درسی مبتنی بر صداقت
		برنامه درسی مبتنی بر احترام متقابل
		برنامه درسی مبتنی بر دین محوری
		برنامه درسی مبتنی بر ارزش های اخلاقی
		برنامه درسی مبتنی بر احترام به خانواده و معلمان
	طراحی منابع آموزشی ارزش محور برای والدین	دعوت از والدین جهت کمک به فرهنگ سازی ارزش های مدرسه در اذهان فرزندان خود
		تهیه سی دی های آموزشی ارزش های دینی، اخلاقی، اجتماعی و اقتصادی برای والدین
		آموزش ارزش های مدرسه در قالب شبکه های اجتماعی متنوع به والدین
		برگزاری سمینارهای آنلاین جهت اشاعه فرهنگ ارزش محور و همفکری بین ذینفعان آموزش غیرحضورى (والدین، مدیران مدارس و معلمان)
	حمایت از خانواده ها در راستای توسعه امکانات آموزش غیرحضورى	تخصیص کمک های مالی در قالب وام و غیره به خانواده هایی که امکاناتی مانند لب تاپ، دی وی دی و غیره در اختیار ندارند.
		توزیع رایگان برخی منابع آموزشی در بین دانش آموزان برتر
		آموزش والدین در راستای استفاده بهتر از امکانات موجود برای آموزش فرزندان خود

این رکن مدل پارادایم کدگذاری به مجموعه اقدامات و راهکارهای مورد نیاز برای اتفاق افتادن پدیده ی محوری اشاره دارد. راهبردهای کنش و واکنش استخراج شده از مصاحبه های نیمه ساختار یافته با خبرگان مطالعه حاضر در راستای آموزش غیرحضورى مبتنی بر مدیریت ارزشها شامل طراحی برنامه درسی ارزش محور، طراحی منابع آموزشی ارزش محور برای والدین، حمایت از خانواده ها در راستای توسعه امکانات آموزش غیرحضورى می باشد.

۷۸ فصلنامه علمی - پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی سال پانزدهم، شماره سوم، بهار ۱۴۰۳

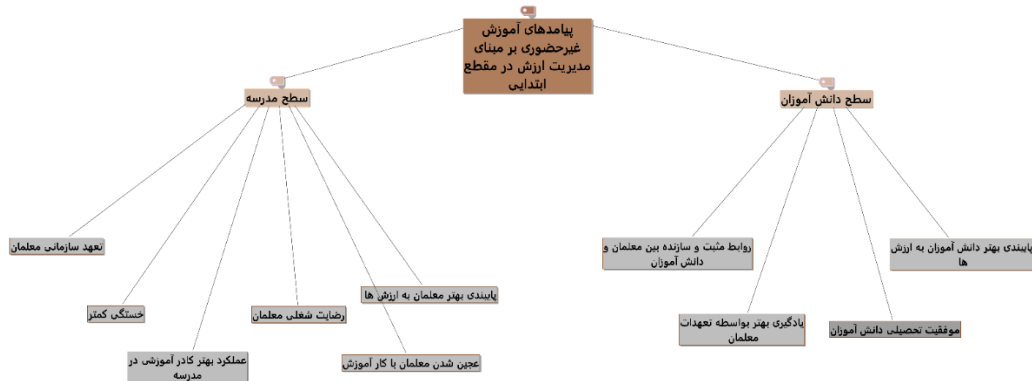
نمودار ۴. راهبردهای کنش و واکنش آموزش غیرحضوری بر مبنای مدیریت ارزش

مقوله‌های پیامدی

جدول ۵. کدهای پیامدها

پارادایم ها	کد انتخابی	کد باز
پیامدها	سطح مدرسه	تعهد سازمانی معلمان
		رضایت شغلی معلمان
		عجین شدن معلمان با کار آموزش
		پایبندی بهتر معلمان به ارزش ها
		خستگی کمتر
	سطح دانش آموزان	عملکرد بهتر کادر آموزشی در مدرسه
		یادگیری بهتر بواسطه تعهدات معلمان
		روابط مثبت و سازنده بین معلمان و دانش آموزان
		پایبندی بهتر دانش آموزان به ارزش ها
		موفقیت تحصیلی دانش آموزان

ابعاد و مولفه های آموزش غیرحضورى بر مبنای مدیریت ارزش در مقطع ابتدایی □ ۷۹

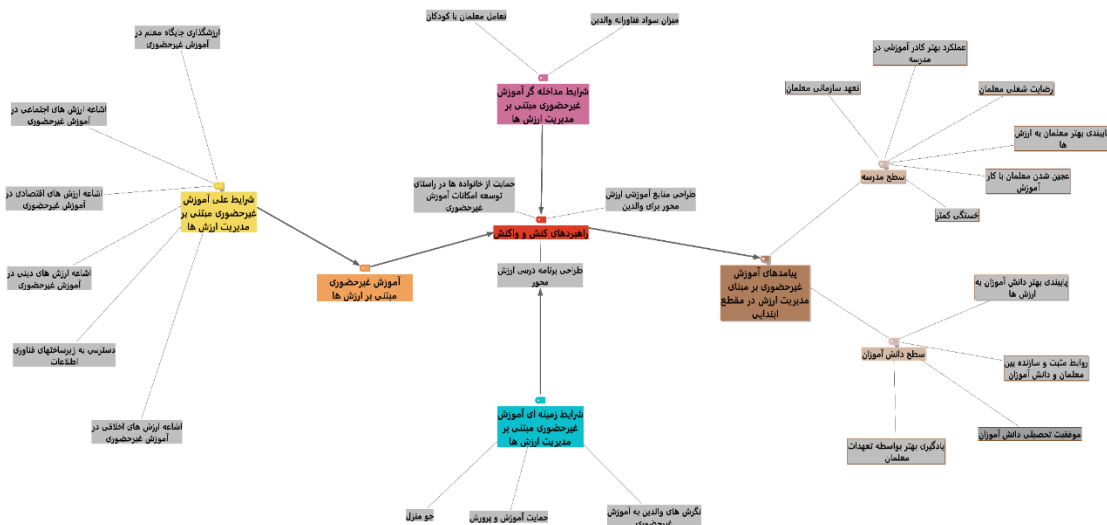

نمودار ۵. پیامدهای آموزش غیرحضورى مبتنی بر مدیریت ارزش ها

پدیده محوری

جدول ۶. کدهای پدیده محوری

پارادایم ها	کد انتخابی	کد باز
پدیده محوری	آموزش غیرحضورى مبتنی بر ارزش ها	اشاعه ارزش های اخلاقی، اقتصادی، اجتماعی و دینی در بین کادر مدرسه، دانش آموزان، والدین و تمامی منابع آموزشی چندگانه

نمودار ۶. الگوی پارادایمی آموزش غیرحضورى مبتنی بر مدیریت ارزش ها

درجه تناسب الگوی مناسب آموزش غیرحضوری بر مبنای مدیریت ارزش در مقطع ابتدایی، چگونه است؟

در ادامه به بررسی برازش مدل بدست آمده بر اساس آماره های موجود در نرم افزار پی ال اس می پردازیم:

جدول ۸. شاخص های برازش مدل

متغیرها	R ^۲	R Adjusted	Q ^۲
ارزشگذاری جایگاه معلم در آموزش غیرحضوری	۰.۸۹۸	۰.۸۹۴	۰.۶۹۶
اشاعه ارزش های اجتماعی در آموزش غیرحضوری	۰.۹۱۷	۰.۹۱۳	۰.۷۷۴
اشاعه ارزش های اقتصادی در آموزش غیرحضوری	۰.۲۴	۰.۲۱۲	۰.۵۹۲
اشاعه ارزش های اخلاقی در آموزش غیرحضوری	۰.۱۵۳	۰.۱۱۲	۰.۷۵۲
اشاعه ارزش های دینی در آموزش غیرحضوری	۰.۳۲۷	۰.۳۲۱	۰.۴۵۲
دسترسی به زیرساختهای فناوری اطلاعات	۰.۴۰۲	۰.۳۹۸	۰.۳۷۲
حمایت آموزش و پرورش	۰.۵۶۲	۰.۵۴۳	۰.۰۶۴۲
جو منزل	۰.۶۲۸	۰.۶۱۸	۰.۶۸۸
نگرش های والدین به آموزش غیرحضوری	۰.۹۳۷	۰.۸۹۴	۰.۶۹۶
میزان سواد فناورانه والدین	۰.۸۹۱	۰.۹۱۳	۰.۷۱۴
تعامل معلمان با کودکان	۰.۴۲۷	۰.۳۲۱	۰.۶۵۲
GOF		۰.۳۹۱	
SRMR		۰.۰۳	

به منظور برازش مدل انجام شده در نرم افزار smart pls باید عنوان داشت که این نرم افزار دارای ضعفهایی در ارائه ساختار برازش می باشد. با این وجود متخصصان مانند رینگل، کوهن، سعی در ارائه شاخص هایی برای سنجش مدل می باشند. از آن میان آزمونهایی روایی واگرا و همگرا که پیش از این ارائه شد. در این بخش نیز متناسب با جدول ارائه شده در زیر شاخص هایی که برای برازش در نظر گرفته شده است مطرح می شود. در تفسیر شاخص های ارائه شده باید گفته شود که مدل مورد بررسی شده در ۵ شاخص خود دارای برازش مناسب می باشد.

R^۲: این شاخص مهمترین معیار ارزیابی متغیر درونزا می باشد. و مقادیر قابل قبول برای ارزیابی آن ۰.۱۹، ۰.۳۳، ۰.۶۷ می باشد. بر این مبنا با توجه به وجود ۱۰ متغیر درونزا در جدول برازش می توان نتیجه گرفت که متغیرهای نگرش های والدین به آموزش غیرحضوری، اشاعه ارزش های اجتماعی در آموزش غیرحضوری، ارزشگذاری جایگاه معلم در آموزش غیرحضوری، میزان سواد فناورانه والدین دارای اهمیت می باشند این در حالی است که مابقی متغیرها دارای روابط قوی با متغیر برونزا می باشند. به سبب وجود مشکلاتی در شاخص R^۲ از شاخص تعدیل شده Rajasted استفاده می شود. این شاخص به منظور مقایسه مدل با مدل دیگری بکار می رود و هرگز مقدار استاندارد شده تعریف شده ای ندارد.

Q^۲: شاخص Q^۲ مثبت و بزرگ نشان از قابلیت بالا هستند مبتنی بر جدول ذکر شده باید گفته شود که شاعه ارزش های اجتماعی در آموزش غیرحضوری، اشاعه ارزش های اخلاقی در آموزش غیرحضوری، میزان سواد فناورانه والدین، ارزش گذاری جایگاه معلم در آموزش غیرحضوری قدرت بالایی در تبیین گری دارند.

SRMR: مقدار این شاخص کمتر از ۰.۱ ارزیابی می شود. متناسب با این گزاره باید گفته شود که مدل در این شاخص از برازش مناسبی برخوردار می باشد.

GOF: این شاخص، مجذور ضرب دو مقدار متوسط مقادیر اشتراکی و متوسط ضرایب تعیین است. مقادیر ۰.۳۶، ۰.۲۵ و ۰.۰۱ به ترتیب قوی، متوسط و ضعیف برای شاخص GOF توصیف شده است. بر این مبنا میتوان برازش مدل را در این شاخص بالا ارزیابی کرد.

بحث و نتیجه گیری

به دلیل انتشار ویروس کووید و تغییر شکل آموزش از حالت حضوری به شکل غیرحضوری، مسائل زیادی همراه با این نوع آموزش در مدارس در رابطه با عملکرد معلمان، دانش آموزان و والدین مطرح می باشد که یکی از این موضوعات بحث ارزشهای مطرح در این نوع آموزش است. بر همین اساس پرداختن به مقوله مدیریت ارزشهای سازمانی در آموزش غیرحضوری موضوعی قابل تامل در سطح آموزش و پرورش و مدارس می باشد. موضوع ارزشها از روزگاران قدیم از جمله مسائل و بحثهای مهم فلسفی بوده و همواره انتقال ارزشها یکی از کارکردهای اصلی آموزش و پرورش محسوب می شود. از این رو؛ تربیت بیش از هر نهاد دیگر، با ارزشها سروکار دارد و هیچ نهاد دیگری به اندازه این نهاد به دنبال تحقق ارزشها نیست (الکساندر و مک لافلین، ۲۰۰۲). مفهوم ارزش در آموزش و پرورش یک مفهوم فراگیر بوده ولی با توجه به شرایط حاکم بر قرن بیست و یکم و تغییر و تحولات فرهنگی- اجتماعی در عرصه های مختلف، امروزه توجه به ارزشها به ویژه ارزشهای اخلاقی بیش از هر زمان

دیگر احساس می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که مفهوم ارزش برای اولین بار در دهه ۱۹۴۰ و در ایالات متحده آمریکا مطرح شد (شوارتز، ۲۰۱۲). مطالعات بیانگر این است ارزشهای سازمانی بر تفسیر موضوعها، انتخاب‌ها و تغییر راهبردی و تصمیم‌گیری مدیران تأثیرگذار می‌باشد و برای اینکه ارزشها در سازمان حاکم گردد، ابتدا باید آنها را شناخت و همچنین باید یاد گرفت که چگونه باید این ارزشها را در وجود افراد و کارکنان ایجاد کرد تا کارکنان به این ارزشها متعهد شوند و آنها را به کارگیرند. بدیهی است که باید در این راستا چگونه مدیریت کردن و اداره کردن سازمانها را بر اساس ارزشها فراگرفت که این مهم هم تحت تأثیر فرهنگ و جو سازمان است. نتایج بررسی‌ها در این زمینه نشان می‌دهد که در نظام آموزشی کشورهای مختلف، نظامهای ارزشی گوناگونی وجود دارند که می‌توان این تنوع ارزشی را به مدارس یک کشور و همچنین مدیران و معلمان آن کشور نیز تعمیم داد. از این رو؛ ضرورت این امر ایجاب می‌کند که متصدیان نظام آموزشی کشور همواره به بررسی‌های نظری در زمینه ارزشهای مدیران و معلمان خود در حوزه تعلیم و تربیت بپردازند. نگاهی گذرا در این زمینه بیانگر این است که دو خلأ پژوهشی مهم در زمینه مدیریت ارزشها در آموزش در سطح مدارس وجود دارد. اول؛ فقدان پژوهش‌های داخلی در زمینه مدیریت ارزشها در انواع آموزش‌های ارائه شده به دانش‌آموزان مدارس ابتدایی بویژه آموزش‌های غیرحضوری که پس از بحران کووید ۱۹ این نوع آموزش‌ها ضرورت بیشتری یافتند و دیگری کمبود الگوها و مطالعاتی که به شناسایی ابعاد ارزشها در آموزش غیرحضوری در آموزش و پرورش بپردازند. در مطالعه حاضر الگوی مناسب آموزش غیرحضوری بر مبنای مدیریت ارزش در مقطع ابتدایی از طریق رویکرد نظریه داده بنیاد استخراج گردید. بر اساس نتایج این مطالعه عوامل علی اثرگذار بر آموزش غیرحضوری مبتنی بر ارزشها شناسایی شدند. در ارتباط با ارزشگذاری جایگاه معلم در آموزش غیرحضوری، نتایج پژوهش بیانگر این بود که مهم تلقی نمودن نقش معلم از سوی آموزش و پرورش و مدرسه هماهنگی و تعادل بین توانمندی معلمان و شرح وظایفشان از الزامات آموزش غیرحضوری مبتنی بر مدیریت ارزشها در مدارس ابتدایی بودند. در ارتباط با اشاعه ارزش‌های اجتماعی در آموزش غیرحضوری، نتایج پژوهش بیانگر این بود که اهمیت دادن به مثبت‌اندیشی در بین دانش‌آموزان ابتدایی، اهمیت دادن به صداقت در بین دانش‌آموزان ابتدایی، اهمیت دادن به احترام متقابل در بین دانش‌آموزان ابتدایی، اهمیت دادن به ارتباط دوستانه و صمیمی در بین دانش‌آموزان ابتدایی، امکان وجود ارتباطات راحت بین مدارس و آموزش و پرورش از الزامات آموزش غیرحضوری مبتنی بر مدیریت ارزشها در مدارس ابتدایی بودند. در ارتباط با اشاعه ارزش‌های اقتصادی در آموزش غیرحضوری، نتایج پژوهش بیانگر این بود که رضایت مالی معلمان در آموزش غیرحضوری، اجرای وظایف بصورت کامل بدون نظارت، توجه کارکنان به عدم استفاده مازاد از امکانات مدرسه مانند اینترنت و توجه کارکنان

مدارس به صرفه جویی و کاهش هزینه ها از الزامات آموزش غیرحضورى مبتنی بر مدیریت ارزش ها در مدارس ابتدایی بودند. در ارتباط با اشاعه ارزش های اخلاقی در آموزش غیرحضورى، نتایج پژوهش بیانگر این بود که احساس تعهد در بین معلمان و مدیران مدارس، پاسخگویی درست به مشکلات آموزش دانش آموزان از سوى مدرسه و پایبندی به ارزش های اخلاقی و انسانی در بین کادر آموزشى از الزامات آموزش غیرحضورى مبتنی بر مدیریت ارزش ها در مدارس ابتدایی بودند. در ارتباط با اشاعه ارزش های دینی در آموزش غیرحضورى، نتایج پژوهش بیانگر این بود که آموزش دین محوری، اهمیت دادن به ارزش های اسلامی، اشاعه نگرش های معنوی مانند عدم اهمیت دادن به مقام های دنیوی از الزامات آموزش غیرحضورى مبتنی بر مدیریت ارزش ها در مدارس ابتدایی بودند. در ارتباط با دسترسی به زیرساخت های فناوری اطلاعات، نتایج پژوهش بیانگر این بود که دسترسی کودکان به امکانات آموزشى مناسب مانند تلویزیون، دستگاه دی وی دی، وایت برد، لب تاپ یا کامپیوتر و سایر ابزارهای آموزش الکترونیکی، زیرساخت های فناوری قوی مدرسه جهت تعامل معلمان با بچه ها در طول آموزش مجازی، اینترنت پرسرعت مدرسه از الزامات آموزش غیرحضورى مبتنی بر مدیریت ارزش ها در مدارس ابتدایی بودند.

همچنین بر اساس نتایج این مطالعه مشخص شد حمایت آموزش و پرورش از منظر تخصیص زیرساخت های فناوری اطلاعات و ارتباطات مکفی به مدارس ابتدایی، اهمیت قائل شدن برای شغل معلمان، ارزیابی معلمان آموزش غیرحضورى بر مبنای مدیریت ارزش ها، توجه به ارزش ها در سیسات گذاری های آموزش غیرحضورى، عامل جو منزل از منظر فراهم آوردن محیط آرام منزل برای آموزش دیدن کودکان، همکاری اعضای خانواده در ایجاد محیطی برای تمرکز بیشتر کودکان، دور کردن عوامل حواس پرتی در منزل، تعیین زمان مشخص برای آموزش کودکان در منزل، دسترسی به امکانات آموزشى مانند وایت برد برای کودکان جهت آموزش بهتر در منزل و نگرش های والدین به آموزش غیرحضورى از منظر دادن اهمیت به آموزش غیرحضورى و جدی گرفتن آن، مشارکت فعالانه در فرایند آموزش کودکان، اهمیت قائل شدن برای معلم در فرایند آموزش غیرحضورى، حمایت والدین از نحوه آموزش غیرحضورى و تشویق فرزندان خود به یادگیری از جمله عوامل زمینه ای اثرگذار بر آموزش غیرحضورى مبتنی بر مدیریت ارزش ها در مدارس ابتدایی بودند.

از سوى دیگر دو عامل میزان سواد فناورانه والدین از طریق کمک به کودکان در استفاده بهینه از منابع آموزشى، اعتماد به نفس در بین کودکان بخاطر آگاهی والدینشان به آموزش مجازی و رفع مشکلات احتمالی کودکان در دسترسی به منابع آموزشى مجازی و تعامل معلمان با کودکان با کمک ایجاد ارتباطات دوسویه بین دانش آموزان و معلمان، درخواست معلم جهت مشارکت دانش آموزان در

مباحث کلاسی، اشاعه فرهنگ اخلاق مداری در بین دانش آموزان توسط معلمان، درخواست معلم جهت ارائه بازخورد به وی پس از استفاده از منابع آموزشی مانند سی دی در قالب گزارش می توانند بر آموزش غیرحضوری مبتنی بر مدیریت ارزش ها در مدارس ابتدایی نقش مداخله گری داشته باشند. نتایج این مطالعه با مطالعاتی همچون ارمندی و همکاران (۱۳۹۹)، بروت و همکاران (۲۰۲۱)؛ ژائو و واترسون (۲۰۲۱)؛ بازیاری و فروزانی (۱۳۹۹)؛ نومونجومو (۲۰۲۰)؛ گرینسکی، کراسادومسکا و هردان (۲۰۲۰)؛ عبدالله (۲۰۲۰) همسو بود.

منابع

ابوالحسنی، محمد و میرزائی، یاسر و حنیفه زاده، مرتضی. (۱۳۹۹). چالش های آموزش الکترونیکی در دوره کرونا، کنفرانس بین المللی جهش تولید و اثرات آن بر اقتصاد ایران در سایه بحران کرونا، تهران. اکبری بورنگ، محمد؛ عجم، علی اکبر؛ جعفری ثانی، حسین؛ صابری، رضا و شکوهی فرد، حسین. (۱۳۹۵). طراحی الگوی تدریس مجازی با کیفیت در نظام آموزش عالی ایران. پژوهش های کیفی در برنامه درسی. ۱(۲)، ۱۰۶-۷۳.

بختیاری، رسول و شیخ بابایی، روشنگر. (۱۳۹۹). چالش های برنامه درسی در محیط یادگیری الکترونیکی. پیشرفت های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش. ۳۱، ۹۸-۷۷. بریمانی، ابوالقاسم؛ نیازآذری، کیومرث و صالحی، محمد. (۱۳۹۵). بررسی وضعیت مدیریت بر مبنای ارزش در دانشگاه آزاد اسلامی استان مازندران. پژوهشنامه تربیتی. ۱۲(۳۹)، ۳۸-۲۵. پورتوکل، اسما؛ علی نژاد، مهرانگیز و دانشمند، بدرالسادات. (۱۳۹۹). طراحی الگوی تدوین محتوای مجازی براساس عوامل مؤثر بر رضایتمندی از آموزش مجازی. فناوری آموزش.

خورشیدی، ماشالله؛ حسین پور، محمد، مهر علیزاده، یداله و برکت، غلامحسین. (۱۳۹۸). شناسایی واولویت بندی عوامل اثرگذار بر مدیریت ارزش. مدیریت توسعه و تحول. ۳۶، ۵۳-۳۷. دیناری، سمیه و اندیشمند، ویدا. (۱۴۰۰). بررسی تلفیق برنامه درسی آموزش عالی با فناوری اطلاعات با رویکرد آموزش مجازی. پیشرفت های نوین در مدیریت آموزشی. ۱(۳)، ص.ص ۱۱۶-

۱۰۱

صراف زاده، مریم و علوی، سهیلا. (۱۳۹۳). جایگاه شبکه های اجتماعی آنلاین در میان دانشجویان کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی. فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات، جلد ۱، شماره ۱. ص.ص ۴۴-۵۶

طوفانی نژاد، احسان، زارعی زوارکی، اسماعیل، شریفی درآمدی، پرویز، داوسن، شین، نیلی احمدآبادی و دلاور، علی. (۱۳۹۷). طراحی الگوی آموزشی محیط یادگیری غنی شده با شبکه های اجتماعی مجازی و تاثیر آن بر میزان یادگیری و مهارت اجتماعی دانش آموزان با آسیب شنوایی در درس علوم. فصلنامه روانشناسی افراد استثنایی، ۸(۲۹)، ص.ص ۳۴-۱

Article I. عزیزاده، مهدی. (۱۳۹۴). معرفی معیارها و ارزشهای محوری تعالی در سازمانهای دولتی (مطالعه موردی: سازمانهای دولتی ایران)، ۱۰(۱)، مدیریت انتظامی. ۱۲۶-۱۰۹. موحدی، منیره؛ اسماعیلی فر، محمدصادق؛ غلامی پور، نادیا (۱۳۹۴). تأثیر یادگیری تلفیقی مبتنی بر شبکه های اجتماعی بر خودکار آمدی دانش آموزان متوسطه دوم در درس ریاضی. فناوری آموزش و یادگیری. ۱(۳)، ص.ص ۲۲-۷.

میرسپاسی، ناصر. (۱۳۹۸). مدیریت استراتژیک منابع انسانی و روابط کار. تهران: میر. ولیخانی، ماشالله؛ سعادت فر، حسن و رحیمی، عبدالواحد. (۱۳۹۳). شناسایی ارزش های کارکنان بر اساس نظریه سیستم ارزشی آلپورت. مجله دانشگاه علوم پزشکی شهر کرد، ۱۵(۶)، ۱۵۸-۱۵۰.

Adebisi, T.A. Higher education and skills development: An overview of Nigerian National Policy on Education (NPE), *International Journal of Development and Sustainability*, ۲۰۱۴, ۳(۱۲), ۲۲۱۸-۲۲۲۷.

<https://www.semanticscholar.org/paper/Higher-education-and-skills-development%۳A-An-of-on>

[Adebisi/۱bdd۲۶۸e۹۳۹۲f۹caef۵ae۰۹۸۱۷۰ff۲۵f۵cd۸bcdd](https://www.semanticscholar.org/paper/Higher-education-and-skills-development%۳A-An-of-on/Adebisi/۱bdd۲۶۸e۹۳۹۲f۹caef۵ae۰۹۸۱۷۰ff۲۵f۵cd۸bcdd)

Barrot, Jessie S., Ian I. Llenares • Leo S. del Rosario. Students' online learning challenges during the pandemic and how they cope with them: The case of the Philippines. *Education and Information Technologies. Education and Information Technologies*, ۲۰۲۱, ۲۶, ۷۳۲۱-۷۳۳۸. <https://link.springer.com/article/۱۰,۱۰۰۷/s۱۰۶۳۹-۰۲۱-۱۰۵۸۹-x>

Chandrakumara, Anil. (۲۰۱۱). Value of values for practicing managers and leaders *Problems and Perspectives in Management*, ۹, Issue, ۸۰-۸۸.

Colline P., Rahilly K., Richardson I. & Third A. The Benefits of Social Networking Services. In: A literature review. Cooperative Research Center for Young People, Technology and Wellbeing, April ۲۳-۲۵, (pp.۷-۲۲). Melbourne: University of Western Sydney and Murdoch University. ۲۰۱۱. <https://researchdirect.westernsydney.edu.au/islandora/object/uws:۱۱۵۲۰>

Ehlers U. D. Future Skills: The future of learning and higher education. BoD – Books on Demand. ۲۰۲۰. <https://www.amazon.com/Future-Skills-Learning-Higher-Education/dp/۳۷۵۰۴۹۴۲۶۶>

Kornienko O., Schaefer D. R., & Granger D. A. Loneliness and cortisol are associated with social network regulation. *Social Neuroscience*, ۲۰۲۰; pp. ۱-۱۳.

<https://asu.pure.elsevier.com/en/publications/loneliness-and-cortisol-are-associated-with-social-network-regula>

Lin C. H., Wrschauer M., & Blake R. Language learning through social networks: Perceptions and reality. *Language learning & Technology*, ۲۰ (۱), pp. ۱۲۴-۱۴۷. Available from: <http://lt.msu.edu/issues/february2016/linwrschauerblake>. Pdf. ۲۰۱۶.

<https://www.researchgate.net/publication/۲۹۲۶۰۷۴۵۲> Language Learning Through Social Networks Perceptions and Reality

Mahyoob M. Challenges of e-Learning during the COVID-۱۹ Pandemic Experienced by EFL Learners. *Arab World English Journal (AWEJ)*, ۲۰۲۰, ۱۱ (۴), ۳۵۱-۳۶۲. <https://awej.org/challenges-of-e-learning-during-the-covid-۱۹-pandemic-experienced-by-efl-learners/>

Shin, W. S. & Kang, M. (۲۰۱۵). The use of a mobile learning management system at an online university and its effect on learning satisfaction and achievement. *Research in Open and Distributed Learning*, ۱۶(۳), ۱۱۰-۱۳۰.

Zhao, Yong. & Jim Watterston. The changes we need: Education post COVID-۱۹. *Journal of Educational Change*, ۲۰۲۱, ۲۲: ۳-۱۲. <https://link.springer.com/article/۱۰.۱۰۰۷/s۱۰۸۳۳-۰۲۱-۰۹۴۱۷-۳>

فصلنامه تحقیقات مدیریت آموزشی
<https://sanad.iau.ir/journal/jearq>